

Publikacja towarzyszy II Ogólnopolskiemu Festiwalowi Poetyckiemu im. Wandy Karczewskiej – Kalisz 2012 i jest pierwszym tomem serii wydawniczej **Powrót do Karczewskiej**. Inicjatorem i organizatorem projektu jest Stowarzyszenie Promocji Sztuki Łyżka Mleka z siedzibą w Kaliszu.

Honorowy patronat nad serią wydawniczą objął
Prezydent Miasta Kalisza dr inż. Janusz Pęcherz.

Honorowy patronat nad książką objęło
Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza

Redaktor tomu i autor komentarzy: Karol Samsel

Redaktor serii: Karol Samsel

Wydawca: Zaulek Wydawniczy Pomyłka

Szczecin – Kalisz 2012

Publikację zrealizowano ze środków finansowych Miasta Kalisza w ramach mecenatu nad kulturą.

Listy do Seweryna Wandy Karczewskiej są owocem kwerend archiwalnych odbytych w Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie. Całość nie tylko dokumentuje wieloletnią korespondencję Wandy Karczewskiej do Seweryna Pollaka, lecz także – usiłuje stać się zapisem wyjątkowej przyjaźni pisarskiej między autorką *Wizerunku otwartego* a mieszkającym w Warszawie literatem, poetą i słynnym tłumaczem poezji radzieckiej. Książka przedstawia wszystkie sto dwadzieścia dwa listy spisane i wysłane do Pollaka przez Karczewską w okresie od 1950 do 1987 roku, uzupełnione przedrukami recenzji powieści Karczewskiej z prasy literackiej: *Odejścia* (1959), *Wizerunku otwartego* (1963) i *Głębokich źródeł* (1973), a także aneksem listów pisarki do innych literatów polskich, w tym: do Romana Kołonieckiego (1946), Jerzego Andrzejewskiego (1958), Marii Danilewicz-Zielińskiej (1963-1977), Leona Gomolickiego (1970-1979) i Lesława Bartelskiego (1986-1990). W *Listach do Seweryna* udostępnione zostały także próby poetyckie Karczewskiej z lat 1952-53, dołączone do korespondencji z prośbą autorki o ich życzliwą ocenę i korektę. Dominują nad innymi wiersze deklaratywne i „wczesnorozrachunkowe”, również satyra polityczna: wśród innych m. in. poemat *Dobranoc panowie!* Inicjatorami wydania są Stowarzyszenie Promocji Sztuki *Łyżka Mleka* oraz Zaulek Wydawniczy *Pomyłka*. Honorowy patronat nad publikacją objęło Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, patronat nad serią wydawniczą **Powrót do Karczewskiej** zapewnił Prezydent Miasta Kalisza dr inż. Janusz Pęcherz.

Wanda Karczewska (1913-1995), pisarka, poetka, krytyk teatralny i tłumacz. Dzieciństwo i lata szkolne spędziła w Kaliszu, gdzie w 1931 roku złożyła egzamin maturalny w tamtejszym Gimnazjum Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu. Zadebiutowała w 1937 roku powieścią marynistyczną pt. *Ludzie spod żagli*, za którą otrzymała nagrodę marynistyczną im. Jerzego Szareckiego. W czasie wojny udzielała się na rzecz autonomii Wolnego Miasta Gdańska, z tego powodu poszukiwana przez gestapo. Efektem śledztwa stało się dotarcie służb niemieckich do kaliskiego domu Karczewskiej i umieszczenie jej matki, Bronisławy Karczewskiej oraz brata, Józefa w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu-Brzezince, gdzie obydwójce zginęli. W 1945 roku na deskach Teatru Polskiego w Poznaniu Karczewska zadebiutowała jako dramaturg, o jej sztuce zatytułowanej *Ziemia oskarża* Eugeniusz Żytomirski wypowiadał się jako o dziele, w którym „po raz pierwszy zobaczyliśmy mundury niemieckie nie na ulicy, lecz na scenie, a rozlegające się co wieczór na jednej z ulic Poznania salwy były na szczęście jedynie akustycznymi scenicznymi efektami” („Głos Wielkopolski”, 25 VIII 1945). Całość reżyserował Stefan Drewicz, późniejszy mąż pisarki. Z Poznania Karczewska przeniosła się do Łodzi. W 1957 roku zamieszkała na rok w Szczecinie, gdzie pełniła funkcję zastępcy redaktora naczelnego tygodnika społeczno-kulturalnego „Ziemia i Morze”. Uznanie zdobyła sobie antypowieścią z 1959 roku, pt. *Odejście*, wyróżnioną IV nagrodą Ogólnopolskiego Konkursu Wydawnictwa Łódzkiego za powieść współczesną, o której wypowiadali się m. in.: Jarosław Iwaszkiewicz, Jan Śpiewak i Anka Kowalska. Kolejny tom swoistej prozy wspomnieniowej, pt. *Wizerunek otwarty* Karczewska wydała w 1962 roku, a następnie: w latach 1963-1964 współpracowała z zespołem redakcyjnym tygodnika „Odgłosy”. Powieść z 1965 roku pt. *Weekend w Riverside* narodziła się jako echo amerykańskiej podróży Karczewskiej z 1961 roku, *Głębokie źródła* z 1973 roku rezonowały jako saga rodzinna, a także utwór egzystencjalno-polityczny – „w zasięgu książki leżą również wydarzenia z grudnia 1970” – wskazywał na łamach „Kultury” Stanisław Zieliński, dodając przy tym – „kiedy czytam o początku <<polskiej Odnowy>> i o nadziejach, jakie pokłada autorka w zaszłych zmianach, daleki jestem od traktowania słów Karczewskiej na równi z koniunkturalną deklaracją lojalności” (nr 14/1973). W 1960 roku pisarka uhonorowana została nagrodą literacką miasta Poznania, w 1978 – miasta Łodzi. W 1988 roku przyznano jej Honorowe Obywatelstwo miasta Kalisza. Do tematu kaliskiego Karczewska powróciła pod koniec życia w twórczości poetyckiej, przede wszystkim w tomie wierszy pt. *Powrót do Kalińca* (1988) oraz w swoim ostatnim napisanym utworze, poemacie *Spacer w alei parkowej* („Tygiel Kultury” nr 43/1996). Wydała zbiory opowiadań: *Czarne konie* (1959), *Partia golfa* (1966) i *Linia światła* (1970). Tłumaczka z języka czeskiego, autorka przekładów literackich m. in. Aloisa Jiráska i Jana Nerudy, a także teatralnych – z języka francuskiego, w tym *Skargi przeciw nieznanemu* Georges’a Neveux (1957). Część publicystyki teatralnej Karczewska zgromadziła w zbiorze *Dzień powszedni teatru* (1970).